

Letland

Samenvatting

Het Letse herstel- en veerkrachtplan (*Recovery and Resilience Plan, RRP*) bestaat uit zes componenten die de belangrijkste uitdagingen van het land adresseren met 21 hervormingen en 64 investeringen. De grootste bestedingen hebben betrekking de klimaat- en digitale transitie (respectievelijk 0,7 en 0,4 miljard euro), en het beperken van ongelijkheid (0,4 miljard euro). Van de beschikbare middelen zal 37,6% worden besteed aan klimaatdoelen en 21% aan de digitale transitie. Het plan voldoet volgens de Europese Commissie (de Commissie) aan het *do no significant harm*-vereiste. De belangrijkste voorgenomen hervormingen liggen op het gebied van gezondheidszorg, sociale inclusie, hoger onderwijs en vaardigheden. Het herstelplan van Letland omvat 1,8 miljard euro aan subsidies. Letland is niet van plan gebruik te maken van het leningengedeelte van de RRF.

Aansluiting op landspecifieke aanbevelingen

De hervormingen en investeringen in het Letse herstelplan sluiten volgens de Europese Commissie goed aan op de landspecifieke aanbevelingen die het land in 2019 en 2020 in het kader van het Europees Semester heeft ontvangen. Dit geldt voornamelijk voor de aanbevelingen op het gebied van gezondheidszorg, onderwijs en vaardigheden, het verminderen van sociale uitsluiting, onderzoek en innovatie, investeren in de groene en digitale transitie, de publieke sector en de zakelijke omgeving. Daarbij merkt de Commissie wel op dat het investeringendeel van het plan sterker is dan het hervormingendeel.

De hervormingen en investeringen op het gebied van onderwijs, vaardigheden, gezondheidszorg en sociale inclusie zullen bijdragen om groei van de productiviteit en duurzame en inclusieve economische groei mogelijk te maken. Het plan bevat maatregelen om de weerbaarheid en toegang tot de gezondheidszorg te verbeteren en een nieuw transparant model om lonen voor het personeel te berekenen. Verder adresseert het plan de aanbeveling om sociale uitsluiting aan te pakken door het systeem voor vaststelling van een minimuminkomen te verbeteren, door een jaarlijkse indexatie en een koppeling aan het mediane inkomen toe te passen. Ook zijn er investeringen opgenomen voor re-integratie van mensen met beperkte mobiliteit of een handicap, en voor langetermijnzorg voor ouderen. Op het gebied van onderwijs worden hervormingen doorgevoerd om de kwaliteit te verbeteren. Er zal wetgeving aangenomen worden die voorziet in kwalitatieve en kwantitatieve criteria waar scholen aan moeten voldoen. Voor het hoger onderwijs worden hervormingen van de instellingen samen met investeringen in de ontwikkeling van vaardigheden voorzien.

Het herstelplan voorziet in een hervorming van het gefragmenteerde innovatiesysteem om meer duurzame en innovatieve ecosystemen te creëren en hierdoor investeringen te stimuleren. Daarnaast adresseert het plan de aanbevelingen op het gebied van de groene en digitale transitie door te investeren in energie-efficiëntie, modernisering van het elektriciteitsnetwerk, publieke IT systemen en digitale vaardigheden.

Een ander doel van het herstelplan is om de regionale verschillen te beperken en de beroepsbevolking mobieler te maken. Om de mobiliteit van mensen te bevorderen zal het openbaar vervoersnetwerk in Riga worden herzien en milieuvriendelijker gemaakt. Het aantal lokale overheden zal worden teruggebracht en er zal geïnvesteerd worden in wegrenovatie, lokaal vervoer, onderwijs en betaalbare woningen om de regionale verschillen te beperken.

Letland maakt reeds voortgang met het adresseren van de aanbeveling voor fiscaal beleid en anti-witwassen, en voegt in het herstelplan nog enkele maatregelen toe. Om de naleving van de belastingwetgeving te verbeteren voorziet het plan in een hervorming, met het aannemen van een werkplan om zwartwerken tegen te gaan. Dit plan bevat een aanpassing van de audit- en controlesystemen en zal beter toegerust zijn om niet-naleving op te sporen. Verder zal Letland het anti-witwasraamwerk versterken in zijn herstelplan door de samenwerking, informatie-uitwisseling en trainingen tussen de handhavende organisaties te hervormen en de capaciteit te versterken.

Hoewel Letland een aanzienlijk deel van de landspecifieke aanbevelingen adresseert, ontbreken er ook enkele. Er zijn bijvoorbeeld geen maatregelen opgenomen om de inkomstenbelastingdruk voor mensen met een laag inkomen te beperken en te verschuiven naar andere grondslagen. Ook

voorziet het plan niet in een structurele stijging van het nationale budget voor de gezondheidszorg.

De Commissie is van oordeel dat het plan in voldoende mate een significant deel van de uitdagingen uit de landspecifieke aanbevelingen van 2019 en 2020 adresseert. De Commissie verwacht dat de voorgenumen maatregelen een impuls kunnen geven aan de Letse economie. Het kabinet kan zich vinden in het oordeel van de Commissie.

Mijlpalen en doelen

Het voorgestelde uitvoeringsbesluit van de Raad bevat 214 mijlpalen en doelen voor de diverse hervormingen en investeringen. De Commissie beoordeelt de opgenomen mijlpalen en doelen als realistisch, waarbij de opgenomen indicatoren voldoende relevant en robuust zijn om de voortgang te monitoren. Hierbij valt op dat de (kwalitatieve) mijlpalen meer in het begin zijn gepland, terwijl de (kwantitatieve) doelen meer richting 2026 worden voorzien. Met name de investeringen in infrastructuur en de programma's voor bedrijfsinvesteringen zijn naar het einde van de looptijd van het instrument geplaatst (2026). De uitbetaling van de middelen is redelijk gespreid. Het kabinet kan zich vinden in het oordeel van de Commissie.

Controlesystemen

Het Letse herstelplan voorziet in een administratieve organisatie voor het implementatieproces die is gebaseerd op de bestaande nationale raamwerken voor de implementatie van de cohesiefondsen van de Europese Unie. Het herstelplan bevat een overzicht van de monitorings- en rapportageprocessen waarin de taken en verantwoordelijkheden duidelijk zijn gedefinieerd. Ook voor de controlesystemen worden de processen gebaseerd op de bestaande structuren en het nationale raamwerk voor cohesiemiddelen. De Commissie oordeelt dat de verificatiemechanismen voldoende robuust zijn om op adequate wijze te beoordelen of de aan de betalingsverzoeken gekoppelde mijlpalen en doelen volledig zijn behaald.

Eindoordeel kabinet

Op basis van bovenstaande kan het kabinet zich vinden in de positieve beoordeling van het Letse herstelplan door de Europese Commissie. Het kabinet kan zich ook vinden in de mijlpalen en doelen en bijbehorende bedragen die in het uitvoeringsbesluit zijn opgenomen. Het kabinet is daarom voornemens in te stemmen met het voorgestelde uitvoeringsbesluit van de Raad.